

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

PERIODICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL·LUSTRAT Y LITERARI.
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.
NÚMEROS ATRASSATS 4 CUARTOS.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya 8 rals.
Cuba y Puerto-Rico, 16.—Estranger, 18.

LA DÉCIMA.

Son los únichs versos que donan diners, deya un poeta mitj-mort de gana, que com molts altres socios de la séva confraria era un devot constant del gloriós Sant Prim.

D' aquesta frasse 'n resulta que 'l sereno, 'l carter, lo repartidor del diari, lo forner y fins l' escombriaire son un dia á l' any per lo menos, més felissos que 'ls poetas. Ells al mitj de tot poden presentar la décima á algú; pero 'l pobre poeta ja qui la presentarà?

Al poeta no l' hi queda més consol que escriurela, y com que pèl regular ho fá ab més rabia al cos que inspiració al cervell, de aixó 'n resulta que las décimas surten sempre d' un istil xavacá y moltas vegadas ab rimas coixas, perque al poeta, plé d' ira, al veure que tothom menos ell menja turróns y gall, lo pols l' hi tremola.

La costum de las décimas ha vingut á ser una plaga. ¿Qué componen la filoxera, ni la triguina, ni la llagosta? Las décimas no atacan los ceps ni 'ls tocinos ni 'ls sembrats, sino la butxaca del próxim.

—¡Que passi felissas festas! Aquesta es la paraula sacramental y la diuhen rihent... ¡Inhumans!

Aixó de la décima es un *sablazo*, valentnos de un terme madrilenyo; y jo crech qu' encare que per

Nadal no fes fret, si las butxacas sentissen la temperatura, quan vindrian semblants dias, totas estarian á zero.

Contra la *décima* no més hi ha un remey: la *décima* mateixa:

Per dos quartos cada una ne compran déu, vint, trenta, totas las que necessitin: vé 'l forner, lo escombriaire, lo sereno, 'l repartidor, etc. etc. Desenvaina la *décima* y l' entrega donantlos las bonas festas.

Llavors vostés en lloch de ficarse la má á la butxaca de l' hermillá, se la fican al infern de la levita, y treuhen la séva *décima*, la donan al gorrero y l' hi diuhen:

—Vosté 'm desitja felissas festas, y jo faig lo mateix. Y en proba d' aixó, aquí t'è la méva *décima*. Estém en paus.

Ab un any de seguir aquesta costum s' acabaria aquest escándol.

Per acabar y tot desitjantlos á vostés felissas festas, sense *décima*, aquí vá una anécdota:

Se tracta de un sereno carregat de *décimas* que truca á un pis y ningú l' hi respon. Un vehi del mateix replá, obra la séva porta y l' hi diu:

—Sereno no 'us canséu pas. Lo pobre Senyor Miquel ha mort...

—¿Ha mort?

—Si senyor, aquesta matinada, casi de repent.

—Sempre ho havia dit que aquest senyor era molt avaro.

—Avaro... ¡no 'us entench!

—Si ¿sab perquè s' ha mort precisament aquesta matinada 'l Senyor Miquel? Per estolviarse mitja peseta que 'm donan casi tots los vehins del barri.

P. DEL O.

EN VENTURETA.

—Tot lo del mon t'è las sévas tungadas. Algun temps, l' art era l' art y l' home que l' possehia, se podia dir que per un may més havia de amohinarse per las caixaladas. Avuy es tot un'altra cosa, 'l ball extranger nos ha mort; l' han pegada que ab donas solas pot compondre 's un argument, y ¡amigo! l' ram de bolero vá tant per terra, que talment sembla que un hom' llinga d' amagarse d' exercir aquesta dificullosa carrera.

Si senyors, temporadas m' hi passat sense trobar una trista y miserable contracta de tres pessetas diarias... Qué dich contracta! Gracias de poder guanyar algun *bolo*, pèls pobles d' aquí al voltant, ab la *Jota aragonesa*, *Las Boleras robadas* ó ab la *Tretulia!*

¡Ay senyor, y ahont hem arribat! Avants, en sortint nosaltres, ab aquells trages d' an-

dalús que del cap fins als peus eren un pá d' antiquetas, ab lo corresponent calanyés á la má esquerra y l' pandero bó y guarnit ab una munid de cintas de tota lley de colors, á la dreta, ja ningú s' cuydava de res més; tothom se sentia una formigor al palmell de las mans, fins que rompian ab un aplauso general, ab crits de ¡*Olé macarenos! viva l' salero!* que 'ns daban tal aire y tal contento, que jo m' havia trobat en certas ocasions, que no hauria cambiat aquell puesto de gloria ni ab lo cetro del gran Sultan de Moreria.

Rompia l' orquesta ab un d' aquells aires nacionals; nosaltres vinga aquell *repiqueteyo* de castanyolas: *re-quetexech xech xech, qui m' compra un gech, de vellut, de vellut ben vert.*

Alló era un contento; bó y posats en dos rengleras, alsavam la cama tots á la una, volta, salt, y una quarta oberta, tercerilla, volta de talons y quadrantnos cap al públich, cop de pandero que te crió. ¿Ne volen d' entusiasme? ¡Bravo, bien salero!

Jo tenia una variació, en aquell ball de *El matutero*, ahont jugava l' pandero, ab brassos, genolls, cap, talons, que cada vegada que l' feya lo teatro s' ensorraya, y de puros á las taulas no n' vulgan més. Lo qu' es per lo que toca 'l fumá, no calia que m' hi gastés un sol quarto en tota la senmana.

Are, sort que no 'ns tirin algun tronxo, y lo que toca á puros, si no fos que un hom s' enginya trobant d' amagatots alguna punta per terra, 'm sembla que no més fumaria al hivern, quan se tréu l' alé calent del interior de la persona.

Are com are si ballo tres cops al mes, ja puch estarne content. Tres cops al mes!... ja hi firmaria; perque vamos, n' estich ben persuadit de que aném de *capa caída*. Lo més trist es que l' dalit encare hi es y un se frisa veient com la carrera vá pèl fanch. Lo dia que m' toca ballar no poden figurarse l' que pateixo, me fonch més que una candela cap per vall, y l' cor me brinca per dintre de la caixa ab unas sotregadas com si jo l' hi hagués ensenyat l' ofici; m' vesteixo com si estès en capella; toca la campaneta y la sanch me bull per tot' arreu com si tot jo fos polsos.

Surten las noyas, fan lo séu fet y girantse cap als bastidors, nos deixan libre l' terreno fentnos passa com si tingués de sorti l' toro. Dona l' mestre la senyar y á fora faltan boleros.

Si lo teatro es plé, suposém que hi hagin un milé de personas, noucentas noranta nou fan la mitja rialleta volgient dir:—Ja riurém, y amigo tothom retalla qui més pot.—Si aquell es garrell, si l' altre no s' ha afeytat, si está gras, si está magre, si es menut, si es alt.—Vés los pallassos.—Ahont ván á fer surtir aquests galifar déus!

No falta qui digui que més s' estimaria ser escombriaire que bolero; que no compren com hi ha homes que 'u siguin, y que primer se moririan de gana avants de fer aquests papers. Y nosaltres firmes, aguantant y fora, anant fent lo nostre cometido. Al acabar, ningú s' digna aplaudir. Ca ¡que es cas! Estich segur que si

LA ESCUELA DE LA TORRATXA.

Projecte de estàtues que LA ESCUELA DE LA TORRATXA somet á l' aprobació del públich de Barcelona.

algú s'atrevis a significar son agrado, tot lo públich en massa l'esbalotaria.

¡Qué es trist lo tornar 'a méno! Jo que vint anys atrás no hauria cambiat ma carrera per una rectoria. are avuy per avuy no m' dona prou pel cotó fluix que 'm poso a las pantorrillas.

Sort encare, que vaig sangrarme ab salut y mentres aprenia de ballar feya de saastre, fins que l' teatro 'm va obrir sos brassos.

Qui m' ho havia de dir quan vaig deixar las agullas per las castanyolas, que vindria un temps que al agafarla altra volta trobaria ab ella l' únich medi de poder portar a la boca una trista caixalada de pàl!

Si, senyors, estich de porter y faig de sastrinyoli; pero magre, pues no havent acabat de apendre l' ofici ab tots los ets y uts, vaig quedarme mitj enlayre com lo manobra del quiento del Beato Oriol, y no se tallar ni uns pantalons; pero giro pessas al revés y faig algun surgidet.

Res; qué volen ferhi. ¿Qué 'm matarè? Jo may podia creure 'm que l' art arribès tant a méno, y encara sort de las sorts, que ó sinó ja fora al Hospici.

Vostés dirán:—Pues ja que guanyas algun quartet fent de saastre, ja que l' ball t' tants trencacolls, ¿perqué no 'l deixas?

Jo 'ls dirè. Per una part l' afició pot més que l' ridícul, y per l' altre si al cap del any faig alguna pessona a copia de cabriolas, tot ajuda.

Per lo demés, som al ball y hem de ballar. Dèu al fer lo mon vá voler que hi haguès de tot, fins boleros.

J. DERN.

LAS BONAS FESTAS.

Com qu' es rancia costum a Barcelona dar décimas a doll, buscant la *pela*, y veix que com més vá molt més s' arrela, que aixó 'm vé a demostrar que déu se bona.

Vull are rumiar petita estona saborejant l' olor de la mistela, que si per un Sonet me falta tela bé prou me 'n donará la mèva dona.

Ella, si senyors si, que may me calla parlantme de Nadal, de galls, y aquestas son causas que han tratat ferós batalla, perque estém molt tronats y 'm diu mil pestas y aixís a 'n els lectors, com la canalla, m' atreveixo a donar las bonas festas.

PERE POBLADOR.

UN COP D' ULL ALS TEATROS.

Pocas novetats y dos ó tres relliscadas, omplan la senmana teatral.

Al Principal y a benefici del cos de ball vá estrenarse un apropósit lirich-cómich y ballable titolat «*Después de la Corrida*», escrit sense més pretensions que presentar las bailarinas declamant, cantant y ballant. La Fuensanta feya un matador que ab lo seu garbo matava a qualsevol.—Diumenje vá cantarse la *Traviatta* en lo mateix teatro: la Tressols vá demostrar condicions. Y 'l dimars, perque hi haja de tot, la companyia de sarsuela del Circo vá anarhi a cantar «*El barberillo de Lavapiés*». Fins que 'l Teatro Principal haja entrat en caixa ab la opereta italiana, será un teatro de bona fé obert a totas las companyias que vayan ab bon fi.

Per últim al Liceo vá tornarse a cantar «*Crispino e la Comare*» després de molts aplassaments motivats pels artistes que no volen cantar més de tres dias a la senmana, si no se 'ls aumenta 'l sou. Y vels' hi aquí que succeheix que quan l' un comensa la senmana l' altre l' acaba, y aixó motiva que si ells no cantan l' empresa *trina* qu' es un gust. Diumenje vá estrenarse la *Favorita*. Algun dels nous cantants vá salvarse; pero 'l conjunt vá ser molt desigual.

Al Circo vá estrenarse una joguina titolada «*Donde dan dan...*». L' autor no vá poder acabar lo refran; pero 'l públich se 'n vá encarregar, demostrant que «*donde dan malas zarzuelas se toman buenas silbas*». Y si 'm demanan que fassi una ressenya de aquesta obra desgraciada, los diré que «*fué conducida a la casa de socorro del distrito cuarto, y el Juez de guardia dispuso que el moribundo fuese trasladado al Hospital.*»

Y no 'm demanin res més, perque jo en l' *Esquella* estich encarregat de la secció de revista teatral, y no de la *Necrologia*.

N. N. N.

ESQUELLOTS.

LA CASCADA DEL PARQUE.

S' havia de inaugurar lo dia de Sant Tomás; pero no vá poder ser, perque 'ls escultors no volen fer las estátuas si no se 'ls assegura 'l cobro del seu treball.

Quan ván saberho 'ls principals regidors, diu que 's varen quedar de pedra.

Un home de pedra es una estátua, y nosaltres aprofitém aquests regidors de pedra per guarnir la cascada y fer l' inauguració a la nostra manera.

Al cap-de-munt hi veurán lo carruatje de la Aurora, tirat per dos caballs y guiat per un déu molt currutaco. Los angelets dels costats per compte de jugar ab flors, l' un juga ab una panotxa de blat de moro, y l' altre t' una guitarra, que per més que siga de saastre, no deixa de ser un instrument musical de molt *grapeo*.

Vajin baixant, y a la dreta hi trobarán l' estátua de Minerva ensenyant lo Jesús a un xicot y ab una mitra per casco, símbol del amor al bisbe; y al altre costat lo grupo de Júpiter y Leda. Júpiter, imatge de la recaudació de consums, s' ha trasformat, en cisne per anar a fer quatre caricias al director de aquest tinglado. Observin de passada la transformació dels gerros en copas de Champagne, y la substitució dels aligots de ferro-colat per ratas pinyadas, misteriosos animals nocturnos que surten sempre que 's tracta de las cosas de Barcelona.

Passém al grupo principal, a l' hermosa Venus, colocada sobre un carro de mareperla tirat per dos tritons, y guardada per dos sátiros. D' aquest grupo 'n surt la cascada qu' es la riqueza de la comptal Ciutat: lo cementiri, l' aygua de Moncada, las tranvias, la reforma de Barcelona, 'ls empedrats: tot lo que Venus y 'ls seus tritons se proposan, vá a dojo com l' aygua de la cascada. Qualsevol diria qu' ells tenen la clau de l' aixeta.

Respecte als grupos de la conxa de la cascada, si 'ls dich que han de ser mónstruos y se 'ls miran ab detenció, no tindré necessitat de donar més esplicacions.

Ocupan los quatre pedestals quatre dels assumptos més *monstruosos* del nostre *municipi*, los quals se pot dir que son la basse de aquesta obra monumental [que l' *Esquella de la Torratxa* dedica a las generacions futuras en eterna memoria del actual Ajuntament de Barcelona.

Al carrer Ample s' ha descubert una fábrika de moneda falsa.

Vostés dirán:—¿Feyan unsas ó dobletas de cinch duros?

No senyors, feyan xavos morunos.

Aquesta si qu' es una moneda *poch cristiana*.

Ja ha sortit l' *Almanach de la Campana de Gracia*. Tant lo text com los grabats son molt notables, y sembla impossible que per un ralet no més puga donarse una cosa tant acabada.

Ja 'u saben: a ca'n Lopez lo venen.

Ab la sortida del *Almanach* ha coincidit la del últim número de la *Granizada*, superior si es possible als anteriors. Los amichs del dibuix intencionat, ja tenen abont satisfacer las sévas aficions.

Item més: s' están repartint magnífichs prospectes de la *Ilustració catalana*, que cada dia vá més per amunt. Tots los que sentim amor per Catalunya, hem de rebre ab entusiasme aquesta notable publicació, y contribuir a donarli vida ab lo nostre concurs. Los grabats que dona l' *Ilustració catalana* están a l' altura de las millors publicacions análogas de Europa.

Dos francesos de Tolosa ván anar a Port Bou a desafiarse; y com que no 's vá saber lo resultat del desaffo, vá haberhi molts comentaris.

Alguns sostenian qu' en lo terreno vá trobarshi un bassal de sanch, altres deyan que 'ls dos adversaris se'n havian anat a acabar la festa al restaurant de Cerbère.

Jo crech que totas dugas versions son verosímils. Lo desaffo devia ser a primera sanch, y a un dels contendents avants de comensar devia sortirli sanch del nas... Aquí tenen lo bassal.

Los padrins llavors devian dir: «*El honor está satisfecho*», los dos enemichs devian darse las mans, y cap al restaurant a batre's a qui menjaria més costellas.

Per acabar:

A Paris la gran moda per las senyoras es dur vestits ab pinturas al oli fetas pels principals artistas.

Un aficionat qu' estava mirant la roba de una senyora. l' hi diu:

—¡Ay senyora! Jo t'inch una verdadera passió per aquest artista! Miri, si 'm vol vendre aquestas faldillas, se las tréu y aquí mateix las hi pago.

QUENTOS.

Aquell home que s' ha entretingut en ensenyar a algunas pussas, fent que tirin un carruatje casi invi-

sible y que executin altrás maniobras per l' istil, se trobava a Zaragoza, exercint la seva industria.

—Hoy tengo una pulga enferma, deya.

—¿Duál es? vá preguntar un baturro.

—Esa que se separa de las demás.

Lo baturro vá allargar la má y ab l' unglia del dit gros vá esclafarla, dihent:

—Para que no pene.

En lo restaurant de un embalat, un jove pregunta:

—Mosso, teniu biftechs?

—No senyor, s' han acabat. No quedan més que plats frets.

—Está bé... Donchs a gust vostre portéume un *fiambre* qualsevol.

Lo mosso que no havia sentit a dir may la paraula *fiambre*, 's quadra y replica:

—¡Oh! *fiando... fiando...* Si vol pendre alguna cosa haurá de ser *pagando al contado*.

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

I.

Si tens total a las hortas sempre 'm tres quarta 'n Sevè: una-dos, que aixó convé per no tenir plantas mortas.

PAU SALA.

MUDANSA.

Tot als militars serveix; tot es nom d' un animal, y de tot, qui molta 'n té lo seu tot troba aixafat.

J. E. PUNTARRI.

TERS DE SILABAS.

Sustituir los punts ab sílabas que llegidas vertical y diagonalment digan; la 1.ª ratlla una ciutat catalana; la 2.ª lo mateix y la 3.ª un nom de dona.

MILORD MOPAT.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

1 2 3 4 5 6 7 8 9—Un animal.
7 2 8 7 9 3 4 5—Un poble de Catalunya.
7 2 8 7 9 3 4—En las confiterias.
6 5 6 7 8 9—Un ofici.
7 8 9 6 5—Un nom de dona.
2 3 4 5—Un útil de cuyna.
7 9 8—Un riu.

FELIU FELIU.

GEROGLIFICH.

LO LO LO

y

lo lo lo lo

LO LO LO

y

LO LO LO

son = ats

× l' am

ORT

UN MARQUÉS.

SOLUCIONS

A LO-INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO.

1. XARADA 1.ª—*Paco*.
2. IDEM 2.ª—*Tement*.
3. MUDANSA.—*Joch, foch, moch, soch, poch*.
4. ENDEVINALLA.—*Atre*.
5. CONVERSA.—*Casanovas*.
6. TRENCA-CLOSCAS.—*Castelar*.
7. TRIANGUL DE PARAULAS.—*Capot*
Capo
Cap
Ca
C
8. GEROGLIFICH.—*Qui malas manyas t' tart ó may las olvida*.